

ομοιότης τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἀνακτόρου τῆς Aix-la-Chapelle πρὸς τὰς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Ἀγ. Βιταλίου τῆς Ραβέννης εἶνε τόσοι καταπληκτικῆ, ὥστε νὰ φανερώνη πόσον ἐπέδρασεν ἐν Γερμανίᾳ ἡ Βυζ. τέχνη. Ἀλλὰ καὶ ἕτερον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίδρασιν ταύτην. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἐπομένου αἰῶνος, ἡ Θεοφάνω, θυγάτηρ τοῦ Ἑλληνος αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Β' ἐνυμφεύθη τὸν υἱὸν Ὁθωνος τοῦ Μεγάλου, βασιλοπούδα Ὁθωνα, ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 973 ἔτους μέχρι τοῦ 983. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐγκατεστάθη ἡ χήρα αὐτοῦ εἰς Κολωνίαν, ἔνθα περιεκυκλώθη ὑπὸ καλλιτεχνῶν καὶ λογίων. Τῶν πολυαριθμῶν ἐκκλησιῶν οἱ θόλοι καὶ ἄπειρα ἀντικείμενα τῆς χρυσοποιικτικῆς ὡς καὶ τὸ χρυσοῦν θυσιαστήριον τοῦ αὐτοκράτορος Ἐρρίκου II, τὸ ἐν τῇ Παρισινῇ μουσείῳ τοῦ Cluny εὐρισκόμενον δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ μιμήσεις ἐλληνικῶν προτύπων.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ἐκκλησία Saint-Front de Périgueux εἶνε ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτῆς γραμμαῖς ναὸς Βυζαντινός. Ὁ ναὸς οὗτος ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τῆς οἰκοδομῆς, τῆς τομῆς τῶν λίθων, τῆς διευθετήσεως τοῦ ὕλικου εἶνε πρωτότυπον ἀληθῶς οἰκοδόμημα καὶ τεχνικώτερον τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Ὁ J. Quicherat φρονεῖ ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη δὲν εἶνε ἀπομίμησις Ἑνετικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἡ σύγκρισις τῶν δύο βασιλικῶν ἐμφαίνει ὅτι ἀμφότεροι οἱ ἀρχιτέκτονες εἶχον ἐν κοινὸν πρότυπον, τὸν ναὸν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Τὸν Βυζαντινὸν τύπον εὐρίσκωμεν καὶ ἐν ταῖς Σκανδιναυϊαῖς χώραις, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ryben ἐν Δανίᾳ, ἀνακτισθέντα κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Saint Front, ἐν Νορβηγίᾳ δέ, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Drontheim ὅστις ἔχει θόλους κατ' ἐμπνευσιν προφανῶς Ἀνατολικήν. Καὶ τοῦτο ἐξηγεῖται, καθότι οἱ Σκανδιναυοὶ εἶχον ἀπ' εὐθείας ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς, περισσότερον ἀφ' ὅ,τι δύναται τις νὰ φαντασθῇ, διαδραματίσαντες ἐνεργότατον μέρος κατὰ τὰς σταυροφορίας¹⁾.

Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Βυζαντινῶν ἔσχε μιμητὰς εἰς τόπους τόσοι ἀπομεμακρυσμένους, πολὺ εὐκολωτέρα ἦτο ἡ διάδοσις αὐτοῦ τῶν βιομηχανικῶν τεχνῶν, καθότι ἦτο εὐχερестέρη ἢ μεταφορὰ τῶν ἔργων τοιοῦτου εἶδους. Ἡ ἄνοδος εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κόμητος τῆς Φλανδρίας Βαδουίνου τοῦ IX, τῷ 1204, ἦτο γεγονὸς σημαντικὸν διὰ τὴν φιλοτεχνίαν τῶν Φλαμμανδικῶν πόλεων, συνετέλεσε δὲ ἰδίως εἰς τὴν τελειοποίησιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ταπητουργίας.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον ἡ Δύσις ἣτις ὑπέκυψεν

εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς νεοελληνικῆς τέχνης. Ἦτο καὶ ἡ Ἀνατολή. Εἶναι περίεργος ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς μέχρι τῶν ἀνατολικῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀσίας ἀπεδείχθη δὲ ἀληθὲς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους¹⁾ ὅτι οἱ Σῖναι παρέλαβον ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐκ τῶν ἐργαστασίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῶν μίλων τῶν διαπεπραγμένων. Ἰδίᾳ εἰς τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα πρῶτον ὁ Χριστιανισμὸς εἰσέδυσεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἤτοι ἐν Γεωργίᾳ, Ἀρμενίᾳ, Ἑτ-σνιατζίν καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Ρωσίᾳ, ἡ τέχνη ἀνεπτύχθη.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

Ἀθήναι, Ἰούλιος

Φίλη Πινακοθήκη,

Ἐτελείωσαν τέλος πάντων καὶ αἱ ἐφετειναὶ ἐξετάσεις τοῦ Ὁδεῖου. Ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας μέσα εἰς τὴν αἴθυσαν τῶν συναυλιῶν ἐξετυλίσσοντο ἐνώπιόν μας αἱ ἐργασίαι ὁλοκληροῦ τοῦ ἔτους, καὶ ἕνας ἕνας, ὅλοι οἱ μαθηταὶ μᾶς ἔδειξαν τί πόσον μουσικῶν γνώσεων κατώρθωσεν ὁ ἐγγεφάλος των ν' ἀφ'ομοιώσῃ, καὶ ποίας δυσχερείας τεχνικῆς αἱ χεῖρες των νὰ ὑπερνικήσου, καὶ ποίαν αἰσθητηκὴν βελτίωσιν ν' ἀποκτήσῃ ἡ ἀντίληψις των. Παρήλασαν ἐνώπιόν μας φύσεις προικισμέναι ἀφειδῶς ὑπὸ τῆς φύσεως, διὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀναρρήχῃς εἰς τὰς ὑψηλὰς κερυφαί τῆς τέχνης, εἶνε ἕνας φαῖδρος περίπατος μέσα εἰς λειβάδια ἀνθοσπαρμένα, καὶ ἡ ἀνεδὸς ἐμυλὴ καὶ τερπνὴ. Παρήλασαν φύσεις πτωχαὶ καὶ ἀσθενεῖς, αἱ ὁποῖαι μέχρι τέλους θὰ σκοντάπτουν ἐπὶ πετρῶν καὶ ἀκανθῶν, καὶ θὰ αἰμάσσουν καὶ θὰ πονοῦν ἕως νὰ φθάσουν εἰς κάποιον ὕψος, καὶ ἐκεῖ θὰ σταματήσουν ἐξητλημένοι καὶ θὰ βλέπουν μὲ πικρίαν τοὺς ἄλλους εὐτυχεῖς συνοδοιπόρους των νὰ προχωροῦν γελαστοί, ὑψηλότερα, ὅλο ἕνα ὑψηλότερα. Παρέστημεν μάρτυρες εἰς ἀγῶνα ἐκνευριστικὸν καὶ συγκινητικόν, ἀγῶνα ὑπερισχύσεως τοῦ ἱκανοτέρου, ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον ἀντὶ ὀπλῶν ὑπῆρχον ἀβραὶ φράσεις τοῦ Σωπέν, καὶ συνήχησις γοργαὶ τοῦ Λίστ, καὶ πολυφωνία τοῦ Μόσχ. Καὶ μὲ τὰ ὥραῖα αὐτὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας ἐξήλθον πολλοὶ νικηταί, μὲ τὴν χαρὰν τοῦ θριάμβου ἀπαστράπτουσιν εἰς τὰ νεαρά των πρόσωπα, εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ προσεχοῦς βραβείου καὶ τῆς ἀπωτέρας δόξης. Ὑπῆρχον καὶ οἱ ἡττημένοι, ὅχι πάντοτε οἱ ἀνικανότεροι, εὐαίσθητοι ὀργανισμοί, τοὺς ὁποίους ἡ θέα τῶν σιωπηλῶν κριτῶν καὶ ἡ ἐπιστημότης

1) Ὁρα σύγγραμμα τοῦ L. Riant περὶ τῶν Σκανδιναυῶν σταυροφορίων.

1) Μιχαὴλ Παλαιολόγου. Ἡ Σινική τέχνη, σ. 229.

ΑΤΘΙΔΕΣ

Λίνα Μαυρομιχάλη.

τῆς ἡμέρας ἐπτόησε, καὶ τὰ ὄπλα ἐρρίπτοντο κατὰ γῆς, καὶ ἐπηκολούθει θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμός πολὺς.

Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὁ ἀγὼν καθίσταται δριμύτερος, καὶ ἡ προσπάθεια μεγαλειτέρα, καὶ λιχνίζεται ὁ καθαρός χρυσὸς ἀπὸ τὴν σκωρίαν. Ἐφέτος ὁ χρυσὸς εὐρέθη ἄφθονος.

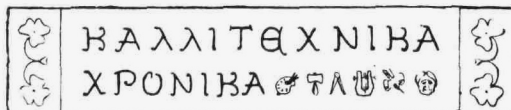
Ἐκτὸς τῆς μουσικῆς προόδου εἰς ἕκαστον κλάδον ὀργανικῆς ἐκτελέσεως, ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τρία πολὺ σπουδαῖα βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἐγκαθιδρύθη συστηματικῶς ἡ ἀσκήσις εἰς τὴν *musique de chambre*. Συνεργάζονται ἀπὸ κοινοῦ εἰς ἁρμονικὸν σύνολον, πιάνο, βιολίον καὶ βιολοντσέλλον, διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὡραίων συμφωνικῶν ἔργων τῶν μεγάλων μουσουργῶν. Δεύτερον, παρετηρήθη μία τάσις πρὸς σοβαρὰς θεωρητικὰς μελέτας. Ἰπάρχει ἤδη, τάξις ἀντιστήσεως, ἡ ὁποία τίς οἶδε ποῖα εὐχάριστα ἀποτελέσματα δύναται νὰ ἔχῃ διὰ τὴν μέλλουσαν μουσικὴν παραγωγὴν τῆς χώρας. Ἐπίσης πολὺ εὐχάριστον εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ἤρχισεν ἤδη νὰ μὴ θεωρῆται ὡς ἀπλοῦς στολισμὸς ἡ μελέτη τῆς μουσικῆς, ἀλλ' ὡς ἐπιστήμη, δικαιουμένη νὰ κατατάσσεται εἰς ἴσιν τοῦλάχιστον μοῖραν μὲ τὴν νομικὴν λ. χ., διότι εἶδομεν νέους καλῶν οἰκογενειῶν ἀποφασίζοντας ν' ἀνταλλάξωσι τὸν ἐπίζηλον τίτλον τοῦ διδάκτορος τὰ νομικά, μὲ τὸν κάπως, ἴσως, ἔως τώρα περιφρονημένον τοῦ βιολιστοῦ ἢ βιολοντσελλιστοῦ.

Ὡστε τὸ ἐφειτεινὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ὁδείου ὑπῆρξεν ὑπὲρ ποτε ἱκανοποιητικόν. Καὶ μὲ τοὺς τελευταίους ἤχους τοῦ κλειδοκυμβάλου, οἱ ὁποῖοι ἠκούσθησαν χαρούμενοι καὶ

θριαμβευτικοὶ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἡμέραν τῆς ἀπονεμῆς τῶν βραβείων, εἰσέρχεται ἡ μακρὰ, ἀνιάρᾳ θερινὴ ἐποχὴ, μὲ τὴν ἐκτύπον εἰς τὸ στόμα, ἐπιβάλλουσα σιωπὴν εἰς τὴν ὡραίαν Μοῦσαν, κλειδόνουσα τὰ πιάνο, καὶ τὰς θήκας τῶν βιολίων καὶ τὰς θύρας τῶν αἰθουσῶν, ἐνῷ ἀλλαχοῦ, εἰς χώρας πλέον εὐτυχεῖς, ἀνοίγονται αἱ πύλαι τοῦ Μπαϊρόυτ, καὶ κτίζονται νέα θέατρα καὶ ὁ γίγας Βάγνερ νικᾷ καὶ καύσωνας καὶ θερινὴν ἀνίαν.....

Ἄς ἐλπίζωμεν!

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ

Ν. ΓΥΖΗΣ

Τὸ ἰσχυρὸν τάλαντον τοῦ Γύζη εὗρεν ἄξιον ὑμνητήν, τὸν φιλοτεχνότατον κάλαμον ποιητικοῦ λογογράφου. Ἡ μελέτη τοῦ κ. Κακλαμάνου εἶνε ἐν ἄβρὸν καὶ ἁρμονικὸν πλαίσιον τῶν περατεθειμένων εἰκόνων τοῦ Γύζη, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ πένθος τοῦ θανάτου του σκορπίζουν ἀκτῖνας αὐγῆς, ἡτις προηγείται μιᾶς ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης. Διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς μελέτης τοῦ κ. Κακλαμάνου ζωογονεῖται ἡ ἀρρενωπὴ ἀλλὰ καὶ γαλήνιος μορφή τοῦ Διδασκάλου, ἀναπαρίσταται ζωηρῶς τὸ ὅλον ἔργον τὸ ὁποῖον ἠνόνησεν πλέον ἢ ἅπαξ ὁ θαλὸς τῆς νίκης καὶ ἐκύκλωσε τοῦ θριάμβου τὸ φῶς.

Εἰς τὰς σελίδας τῆς μελέτης ταύτης, ὑγιoὺς μελέτης καὶ προσηκτικῆς ἔσω καὶ καλλιλόγου, ἀναλίσσεται καὶ ἐρευνᾶται μὲ ὀξύδερκειαν εἰς δύο διακεκριμένας περιόδους ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ Γύζη φυσιογνωμία, ἐν τῇ ρωπογραφίᾳ καὶ τῇ νεοιδανισμῷ. Τὴν δευτέραν ταύτην, τὴν καὶ σοβαρωτέραν περίοδον τῆς καλλιτεχνικῆς δράσεως τοῦ Γύζη διεξῆλθε λίαν εὐγλώττως ὁ κ. Κακλαμάνος. Σύντομον, διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, ἀπόσπασμα περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ νεοιδανισμοῦ παραθέτομεν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κακλαμάνου, ὅπερ συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Πινακοθήκης» θερμῶς.

Αἱ θεωρίαι τῶν ῥιζοσπαστῶν τοῦ νεοιδανισμοῦ εἶνε μεταξὺ τῶν σφοδρῶς συζητουμένων, δὲν γνωρίζω δ' ἂν μ' ὅλην τὴν φιλολογικὴν των εὐγλωττίαν διότι εἶναι τόσο ποιηταὶ ὅσον καὶ ζωγράφοι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν—παράδειγμα ὁ περιφημὸς Σὰρ Πελαδάν, ἀξιώτερος νὰ εἶνε γνωστός διὰ σελίδας του τινὰς μᾶλλον ἢ διὰ τὰ ἀτλαζωτὰ φορέματά του, θὰ κατορθώσουν νὰ τὰς ἐπιβάλλουν. Οἱ ἄνθρωποι, ὅσον καὶ ἂν τείνουν πρὸς τὸ μυστήριον, ὅσον καὶ ἂν τοὺς ἀπασχολῇ τὸ